Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 16 maijā [1]

Lieta C-111/17 PPU

OL
pret
PQ

(Monomeles Protodikeio Athinon (Atēnu pirmās instances tiesa, tiesnesis vienpersoniski, Grieķija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību — 8., 10. un 11. pants — Pieteikums par atpakaļatdošanu — Jēdziens zīdaiņa "pastāvīgā dzīvesvieta" — Bērns, kurš dzimis citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā kopīgi ir dzīvojuši viņa vecāki, un kurš pēc tam kopā ar savu māti ir palicis savas dzimšanas dalībvalstī — Nelikumīga aizvešana vai aizturēšana — Neesamība

1. Šajā lietā Tiesai tiek lūgts interpretēt Regulas (EK) Nr. 2201/2003 11. panta 1. punktu [2], konkrētāk, šajā tiesību normā ietverto jēdzienu "pastāvīgā dzīvesvieta".

2. Šīs lietas pamatā ir strīds starp laulātajiem *OL*, Itālijas pilsoni, un *PQ*, Grieķijas pilsoni, – attiecīgi zīdaiņa, kurš saskaņā ar vecāku kopīgu vienošanos ir dzimis Grieķijā, tēvu un māti. Strīds, konkrētāk, attiecas uz pieteikumu, kuru *OL* iesniedza iesniedzējtiesā *Monomeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa, tiesnesis vienpersoniski, Grieķija), par šī bērna atpakaļatdošanu uz Itāliju, proti, dalībvalsti, kurā bērna vecāki kopīgi ir dzīvojuši pirms bērna dzimšanas.

3. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa Tiesai būtībā jautā, vai tam, lai zīdaiņa pastāvīgā dzīvesvieta tiktu noteikta konkrētā dalībvalstī, ir nepieciešams, lai bērns būtu uzturējies šajā valstī, un vai šādas neuzturēšanās gadījumā tādiem citiem faktoriem kā vecāku agrākā kopīgā dzīvesvieta šajā dalībvalstī var būt izšķiroša nozīme, lai noteiktu bērna pastāvīgo dzīvesvietu.

4. Saistībā ar to Tiesa izskatāmajā lietā ir aicināta, pirmkārt, precizēt savu judikatūru attiecībā uz jēdzienu "pastāvīgā dzīvesvieta" Briseles IIa regulas ietvaros un, otrkārt, sniegt precizējumus attiecībā uz atbilstošajiem elementiem, kuri jāņem vērā, nosakot zīdaiņa pastāvīgo dzīvesvietu, lai izvērtētu, vai apstāklis, saskaņā ar kuru bērns – pretēji tēva gribai – ir palicis kopā ar savu māti dalībvalstī, kurā viņš ir dzimis, ir nelikumīga aizvešana vai aizturēšana minētās regulas 11. panta nozīmē.

5. Kā es turpmāk detalizēti izklāstīšu, Briseles IIa regulas 11. pants nav piemērojams tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamatlietā.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Padomes 2003. gada 27. novembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Briseles IIa regula").

Atbilstošie tiesību akti

Starptautiskās tiesības

6. Hāgā 1980. gada 25. oktobrī noslēgtās Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā – "1980. gada Hāgas konvencija") mērķis, kā izriet no tās preambulas, tostarp ir starptautiski aizsargāt bērnus no nelabvēlīgās ietekmes, ko radījusi viņu nelikumīga aizvešana vai aizturēšana, un izstrādāt rīcību, kas nodrošinātu ātru [tūlītēju] atgriešanos viņu pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Šo konvenciju ir ratificējusi gan Itālijas Republika, gan Grieķijas Republika.

7. Minētās konvencijas 3. pantā ir noteikts:

"Bērna aizvešana vai aizturēšana tiek uzskatīta par nelikumīgu, ja:

a) saskaņā ar tās valsts likumdošanu, kurā bērns pastāvīgi dzīvoja tieši pirms aizvešanas vai aizturēšanas, tas ir personas, institūcijas vai kādas citas iestādes, vienas pašas vai kopīgi, tiesību uz aizbildnību [aizgādības tiesību] pārkāpums;

b) aizvešanas vai aizturēšanas brīdī persona, institūcija vai kāda cita iestāde, viena pati vai kopīgi, šīs tiesības faktiski realizēja vai būtu realizējusi, ja to nekavētu aizvešana vai aizturēšana.

Šī panta a) [..]punktā minētās tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības] var tikt nodibinātas ar likumu, ar tiesas vai administratīvu lēmumu vai ar vienošanos, kurai saskaņā ar attiecīgās valsts likumdošanu ir juridisks spēks."

8. Šīs pašas konvencijas 5. panta a) punktā "tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības]" ietver tiesības, kas attiecas uz rūpēm par bērnu un, it īpaši, uz tiesībām noteikt bērna dzīvesvietu.

Savienības tiesības

9. Atbilstoši Briseles IIa regulas preambulas 12. apsvērumam:

"Šajā regulā noteiktais piekritības [jurisdikcijas] pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība [jurisdikcija] ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta [vai noteikta] saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība."

10. Šīs pašas regulas preambulas 17. apsvērumā ir noteikts:

"Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana, un šai nolūkā piemēro 1980. gada [..] Hāgas konvenciju, kuru papildina šīs regulas noteikumi, jo īpaši tās 11. pants."

11. Šīs regulas 1. panta "Jautājumi, uz kuriem attiecas šī regula" 1. punktā ir noteikts:

"Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

[..]

b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu."

12. Minētās regulas 2. pantā ir ietvertas šādas definīcijas:

“[..]

7) ar terminu “vecāku atbildība” saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības [aizgādības] tiesības un saskarsmes tiesības;

8) ar terminu “persona, kam ir vecāku atbildība” saprot jebkuru personu, kam ir vecāku atbildība par bērnu;

9) termins “uzraudzības [aizgādības] tiesības” ietver tiesības un pienākumus, kas attiecas uz rūpēm par bērnu, un jo īpaši tiesības noteikt bērna dzīvesvietu;

[..]

11) ar terminu “nelikumīga aizvešana vai aizturēšana” saprot bērna aizvešanu vai aizturēšanu, ja:

a) ar to tiek pārkāptas uzraudzības [aizgādības] tiesības, kas iegūtas ar spriedumu, likumu vai nolīgumu, kuram ir juridisks spēks saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms aizvešanas vai aizturēšanas;

un

b) aizvešanas vai aizturēšanas laikā uzraudzības [aizgādības] tiesības atsevišķi vai kopīgi tika faktiski īstenotas vai arī tās tiktu šādi īstenotas, ja nebūtu notikusi aizvešana vai aizturēšana. Uzraudzību [aizgādību] uzskata par kopīgi īstenotu, ja saskaņā ar lēmumu vai likumu viena persona, kam ir vecāku atbildība, nevar lemt par bērna dzīvesvietu bez citas personas piekrišanas, kam ir vecāku atbildība.”

13. Šīs regulas 8. pantā “Vispārējā piekritība [jurisdikcija]” ir noteikts:

“1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība.

2. Uz šā panta 1. punktu attiecas 9., 10. un 12. panta noteikumi.”

14. Briseles IIa regulas 10. pantā “Piekritība bērna nolaupīšanas gadījumos” ir paredzēts:

“Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, tās dalībvalsts tiesām, kurā pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta, saglabājas piekritība [jurisdikcija], kamēr bērns nav ieguvis pastāvīgo dzīvesvietu kādā citā dalībvalstī un:

a) kamēr visas personas, iestādes vai citas struktūras, kam ir uzraudzības tiesības, nav piekritušas aizvešanai vai aizturēšanai;

vai

b) kamēr bērns vismaz vienu gadu nav dzīvojis minētajā citā dalībvalstī pēc brīža, kad persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir uzraudzības tiesības, ir zinājusi vai kad tām vajadzēja zināt par bērna atrašanās vietu, un bērns nav iekārtojies savā jaunajā vidē un neizpildās viens no šādiem nosacījumiem:

   i) viena gada laikā pēc tam, kad persona, kam ir uzraudzības tiesības, ir zinājusi vai tai vajadzēja zināt par bērna atrašanās vietu, nekādas prasības par atdošanu nav iesniegtas kompetentajās tās dalībvalsts iestādēs, kurā bērns ir aizvests vai tiek aizturēts;

   ii) atpakaļatdošanas prasība, ko iesniegusi persona, kurai ir uzraudzības [aizgādības] tiesības, ir atsaukta un jauna prasība nav iesniegta termiņā, kas noteikts i) daļā;

   iii) lieta, ko izskata tiesa dalībvalstī, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas, ir slēgta atbilstoši 11. panta 7. punktam;

   iv) spriedumu par uzraudzību [aizgādību], kas neparedz bērna atpakaļatdošanu, ir izdevušas tās dalībvalsts tiesas, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas."

15. Minētās regulas 11. pantā "Bērna atpakaļatdošana" ir noteikts:

"1. Ja persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir [aizgādības] tiesības, piesakās kompetentajās iestādēs dalībvalstī ar nolūku saņemt spriedumu, pamatojoties uz 1980. gada [..] Hāgas konvencij[u], lai panāktu tā bērna atpakaļatdošanu, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, piemēro 2. līdz 8. punktu.

[..]"

16. Briseles IIa regulas 13. pantā "Piekritība, kuras pamatā ir bērna klātbūtne" ir paredzēts:

"1. Ja nevar noskaidrot bērna pastāvīgo dzīvesvietu un nevar noteikt piekritību [jurisdikciju], pamatojoties uz 12. pantu, piekritība [jurisdikcija] ir tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

17. No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *OL* un *PQ* apprecējās Itālijā 2013. gada 1. decembrī un viņi dzīvoja kopā Itālijā.

18. Kad *PQ* bija astotajā grūtniecības mēnesī, laulātie esot kopā devušies uz Grieķiju, lai *PQ* tur varētu dzemdēt.

19. 2016. gada 3. februārī *PQ* Grieķijā piedzima meitenīte, kura kopš dzimšanas dzīvo šajā dalībvalstī kopā ar savu māti.

20. Pēc bērna dzimšanas *OL* esot atgriezies Itālijā. *OL* uzskata, ka viņš esot piekritis tam, ka *PQ* uzturas Grieķijā ar viņu bērnu līdz 2016. gada maijam, laikam, kad viņš gaidīja savas sievas un bērna atgriešanos Itālijā. Tomēr 2016. gada jūnijā *PQ* esot nolēmusi palikt Grieķijā kopā ar bērnu.

21. *PQ* uzskata, ka laulātie neesot precīzi noteikuši atgriešanās Itālijā datumu. *PQ* tostarp apgalvo, ka 2016. gada maijā un 2016. gada jūnijā *OL* esot apmeklējis *PQ* un viņu bērnu Atēnās, Grieķijā. Turklāt viņi esot vienojušies pavadīt kopā vasaras atvaļinājumu augustā Grieķijā.

22. 2016. gada jūlijā *OL* uzsāka laulības šķiršanas procesu Itālijas tiesās. Ar 2016. gada 18. jūlija prasības pieteikumu *OL* vērsās *tribunale di Ancona* (Ankonas tiesa, Itālija), lai, pirmkārt, panāktu laulības šķiršanu un, otrkārt, lai kļūtu par vienīgo savas meitas aizgādni. Viņš arī lūdza veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu bērna atgriešanos Itālijā.

23. Pēc Itālijas iestāžu 2016. gada 12. jūlija vēstules *PQ* ar 2016. gada 22. jūlija vēstuli nosūtīja paziņojumu Ankonas provinces civilstāvokļu aktu reģistram, ka viņa ir iecerējusi atgriezties Itālijā un ka viņas pastāvīgā dzīvesvieta vēl joprojām ir šajā valstī.

24. Ar 2016. gada 7. novembra rīkojumu *tribunale di Ancona* (Ankonas tiesa) priekšsēdētājs attiecībā uz pieteikumu par bērna atpakaļatdošanu uz Itāliju nolēma, ka ir jāizbeidz tiesvedība saistībā ar šo pieteikumu, jo bērns vienmēr ir dzīvojis un vēl joprojām dzīvo dalībvalstī, kas nav Itālijas Republika.

25. *OL* 2016. gada 2. decembrī pārsūdzēja nolēmumu par tiesvedības izbeigšanu *Corte d'appello d'Ancona* (Ankonas apelācijas tiesa, Itālija). Ar 2017. gada 20. janvāra nolēmumu, kas kļuvis galīgs, šī tiesa apstiprināja *tribunale di Ancona* (Ankonas tiesa) priekšsēdētāja nolēmumu par tiesvedības izbeigšanu.

26. *OL* paralēli 2016. gada 20. oktobrī vērsās iesniedzējtiesā, lai tā izdotu rīkojumu par viņa meitas atpakaļatdošanu uz Itāliju.

27. Atbilstoši Tiesas rīcībā esošajai informācijai šķiet, ka *OL* pēc viņa bērna piedzimšanas vairākas reizes varēja viņu apmeklēt, tostarp pēc tam, kad *OL* uzsāka šķiršanās procesu.

28. No apmaiņas ar elektroniskā pasta vēstulēm izriet, ka *PQ* 2017. gada 19. janvārī atļāva *OL* apmeklēt savu bērnu *PQ* vecāku dzīvesvietā, kad viņš to vēlas, taču ar nosacījumu neiziet kopā ar bērnu no dzīvesvietas. Ar 2017. gada 20. janvāra elektroniskā pasta vēstuli *OL* esot atbildējis, ka viņš uzskata, ka *PQ* viņam liedzot satikties ar viņa bērnu un ka, šādi rīkojoties, viņa pārkāpj viņa aizgādības tiesības.

29. Šauboties par to, vai tās jurisdikcijā ietilpst *OL* iesniegtā pieteikuma par atpakaļatdošanu izskatīšana, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu jautājumu:

"Kā ir jāinterpretē jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" [Briseles IIa] regulas 11. panta 1. punkta izpratnē, kad runa ir par zīdaini, kurš apstākļu sakritības vai *force majeur* dēļ ir piedzimis citā vietā, nevis tajā, ko viņa vecāki, kuri attiecībā uz viņu kopīgi īsteno vecāku atbildību, bija iecerējuši kā viņa parasto dzīvesvietu, un kuru no tā brīža viens no vecākiem ir nelikumīgi aizturējis viņa piedzimšanas valstī, vai kurš ticis aizvests uz trešo valsti? Precīzāk – vai fiziska klātbūtne katrā ziņā ir nepieciešamais un acīmredzamais priekšnoteikums, lai noteiktu personas, it īpaši jaundzimušā, pastāvīgo dzīvesvietu?"

30. Apsvērumus šajā lietā iesniedza *OL*, *PQ*, Grieķijas valdība un Eiropas Komisija.

31. 2017. gada 4.maijā notika tiesas sēde, kurā piedalījās *OL*, *PQ*, Grieķijas valdība, Apvienotās Karalistes valdība un Eiropas Komisija.

Par steidzamības tiesvedību

32. Iesniedzējtiesa šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības tiesvedību.

33. Tā pamatoja šo lūgumu, norādot, ka strīds attiecas uz bērnu, kuram ir gandrīz gads, kurš ir bijis attālināts no sava tēva ilgāk nekā deviņus mēnešus, un tēvam nav bijusi iespēja sazināties ar viņu. Iesniedzējtiesas skatījumā pastāvošās situācijas turpināšanās var būtiski kaitēt šī bērna un tēva attiecībām nākotnē.

34. Uzskatot, ka steidzamības tiesvedības piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, Tiesas priekšsēdētāja pēc tiesneša referenta priekšlikuma, uzklausījusi ģenerāladvokātu, 2017. gada 16. martā nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Vērtējums

Ievada piezīmes

35. Vispirms ir jānorāda, ka šī lieta ir īpaša ar to, ka attiecīgais bērns nekad nav ģeogrāfiski pārvietojies no vienas vietas uz citu. Tomēr *OL* iesniedza iesniedzējtiesā pieteikumu par bērna atpakaļatdošanu uz Itāliju, dalībvalsti, kurā *OL* un *PQ* kopīgi dzīvoja pirms viņu bērna dzimšanas.

36. Šajā īpašajā kontekstā iesniedzējtiesa lūdz Tiesu sniegt precizējumus par jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta", kas ir Briseles IIa regulas centrālais jēdziens, interpretāciju. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa jautā par nozīmi, kāda būtu jāpiešķir bērna fiziskajai klātbūtnei Grieķijā, un par iespēju noteikt viņa pastāvīgo dzīvesvietu Itālijā, kurā viņa vecākiem bija kopīga dzīvesvieta.

37. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas judikatūrā iedibinātajiem kritērijiem, lai noteiktu bērna pastāvīgo dzīvesvietu, neesot nozīmes pamatlietā tāpēc, ka jaundzimušais vai zīdainis ir pilnībā atkarīgs no personām, kurām attiecībā uz viņu ir aizgādība.

38. Šajā ziņā šajā judikatūrā tiek uzskatīts, ka zīdaiņa gadījumā kā noteicošo kritēriju būtu atbilstošāk izmantot vecāku pausto gribu pirms bērna dzimšanas. Tās skatījumā šāda pieeja ļautu attiecināt Briseles IIa regulas un 1980. gada Hāgas konvencijas aizsardzības ietvaru uz tādiem gadījumiem kā šajā lietā.

39. Citiem vārdiem sakot, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu nospriest, ka, lai noteiktu zīdaiņa pastāvīgo dzīvesvietu, izskatot pieteikumu par atpakaļatdošanu Briseles IIa regulas 11. panta nozīmē, nav nepieciešams, lai bērns, kura atpakaļatdošana tiek lūgta, būtu fiziski uzturējies dalībvalstī, uz kuru tiek lūgta atpakaļatdošana.

40. Tādēļ, manuprāt, prejudiciālais jautājums, pirmkārt, ietver jautājumu par "pastāvīgās dzīvesvietas" jēdziena Briseles IIa regulas 11. panta 1. punkta nozīmē interpretāciju un, otrkārt, jautājumu, vai iesniedzējtiesas jurisdikcijā – ja bērns saskaņā ar vecāku, kuri kopīgi īsteno vecāku atbildību, gribu ir dzimis dalībvalstī, kas nav tā, kurā vecāki ir dzīvojuši kopā, un ir palicis kopā ar savu māti savas dzimšanas dalībvalstī – ietilpst rīkojums par bērna atpakaļatdošanu uz vecāku iepriekšējās kopīgās dzīvesvietas dalībvalsti.

41. Lai gan galu galā iesniedzējtiesai būs jānosaka bērna, kura atpakaļatdošana tiek lūgta minētajā tiesā, pastāvīgā dzīvesvieta, Tiesa tomēr var sniegt norādes iesniedzējtiesai.

42. Atbildot uz prejudiciālo jautājumu, pirmkārt, ir jāatgādina jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta" loma Briseles IIa regulā un, otrkārt, Tiesas judikatūra attiecībā uz šo jēdzienu, lai noteiktu tiesu, kurai ir jurisdikcija vecāku atbildības jomā.

Jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" Briseles IIa regulā

43. Briseles IIa regulas iedvesmas avots lielā mērā ir 1980. gada Hāgas konvencija, tostarp attiecībā uz procedūru, kas regulē pieteikumus par atpakaļatdošanu bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas gadījumā. Tomēr šīs regulas mērķis ir nevis aizstāt šo konvenciju, bet gan papildināt un precizēt noteikumus, kas ietverti šajā konvencijā saistībā ar pieteikumiem par atpakaļatdošanu [3]. Kā Tiesa ir precizējusi, Briseles IIa regulas tiesību normas ir nedalāms normatīvs kopums, kas ir piemērojams procedūrām saistībā ar bērnu nelikumīgu aizvešanu Savienības ietvaros [4].

44. Ar Briseles IIa regulu ieviestajā sistēmā jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" ir vispārējās jurisdikcijas kritērijs.

45. Saskaņā ar šīs regulas 8. pantu lietas, kas attiecas uz vecāku atbildību saistībā ar bērnu, ir tās dalībvalsts tiesas jurisdikcijā, kurā ir šī bērna pastāvīgā dzīvesvieta. Bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas gadījumā šīs pašas regulas 10. pantā ir paredzēts, ka dalībvalsts, kurā bērnam bija pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, tiesas saglabā savu jurisdikciju izlemt lietu pēc būtības.

46. Saskaņā ar šīs regulas 11. pantu, kurā ir regulēti pieteikumi par bērna atpakaļatdošanu un saistībā ar kuru iesniedzējtiesa uzdod Tiesai jautājumu, ir jānorāda, ka šī tiesību norma ir piemērojama attiecībā uz bērnu, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas.

47. Visbeidzot, Briseles IIa regulas 13. panta 1. punktā ir paredzēts pakārtots kritērijs [5], lai noteiktu tiesas jurisdikciju. Saskaņā ar šo tiesību normu, ja bērna pastāvīgā dzīvesvieta nevar tikt noskaidrota un jurisdikcija nevar tikt noteikta, pamatojoties uz 12. pantu [6] par vienošanos par jurisdikciju, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns.

48. Citiem vārdiem sakot, jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" kā tiesas jurisdikcijas noteikšanas princips garantē Briseles IIa regulas pirmo mērķi, proti, noteikt jurisdikciju lietās par vecāku atbildību, pamatojoties uz tuvuma kritēriju [7].

49. It īpaši runājot par minētās regulas 10. un 11. pantu, ir jāuzsver jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta" dubultā loma.

50. Pirmkārt, bērna pastāvīgā dzīvesvieta palīdz noteikt tiesu, kurai ir jurisdikcija lemt par jautājumiem, kas attiecas uz bērna vecāku atbildību. Kā ir norādīts iepriekš, bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas gadījumā tās dalībvalsts tiesas, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, saglabā jurisdikciju saskaņā ar Briseles IIa regulas 10. pantu.

51. Otrkārt, jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" ir centrālais elements, lai noteiktu, vai ir notikusi bērna nelikumīga aizvešana vai aizturēšana minētās regulas 11. panta nozīmē. Tādējādi pieteikums par bērna atpakaļatdošanu var tikt apmierināts vienīgi tad, ja bērns, kura atpakaļatdošana tiek lūgta, ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas.

3 — Atzinums 1/13 (trešo valstu pievienošanās Hāgas konvencijai), 2014. gada 14. oktobris (EU:C:2014:2303, 77. punkts), un Briseles IIa regulas preambulas 17. apsvērums.

4 — Atzinums 1/13 (trešo valstu pievienošanās Hāgas konvencijai), 2014. gada 14. oktobris (EU:C:2014:2303, 78. punkts).

5 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 9. oktobris, *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, 51. punkts).

6 — Šajā tiesību normā tostarp ir paredzēts, ka dalībvalsts tiesām, kuru jurisdikcijā saskaņā ar Briseles IIa regulas 3. pantu ir pieteikums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, ir jurisdikcija visās lietās, kas attiecas uz vecāku atbildību saistībā ar šo pieteikumu, ja vismaz vienam no laulātajiem ir vecāku atbildība attiecībā uz šo bērnu un jurisdikciju ir skaidri vai citādi nepārprotami atzinuši laulātie un personas, kurām ir vecāku atbildība, kad tiesā ir iesniegta prasība, un ja tas ir bērna primārajās interesēs.

7 — Briseles IIa regulas preambulas 12. apsvērums.

52. Neraugoties uz jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta" nenoliedzamo nozīmi ar Briseles IIa regulu izveidotās tiesu jurisdikcijas sistēmas pienācīgā darbībā, šajā regulā nav nekādas tā definīcijas.

53. Atbilstoši Tiesas judikatūrā izveidotajai pieejai [8], lai noteiktu bērna pastāvīgo dzīvesvietu, katrā individuālajā gadījumā ir jāveic faktisko apstākļu izvērtējums [9].

54. Neraugoties uz to, ka šis galvenokārt ir faktisko apstākļu izvērtējums, kas jāveic iesniedzējtiesai, Tiesa ir sniegusi noteiktus būtiskus skaidrojumus par kritērijiem, kurus ņemot vērā ir jānosaka bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

Judikatūras kritēriji, kas ļauj noteikt bērna pastāvīgo dzīvesvietu

55. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta" nozīme un apjoms ir jānosaka atkarībā no bērna prioritārajām interesēm un, it īpaši, tuvuma kritērija. Šis jēdziens atbilst vietai, ko raksturo bērna zināma integrācija sociālajā un ģimenes vidē un kas ir jānosaka valsts tiesai, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma īpašos apstākļus. It īpaši atbilstoši ir bērna uzturēšanās dalībvalsts teritorijā apstākļi un iemesli, kā arī bērna pilsonība [10].

56. Vienam no kritērijiem, kas ļauj noteikt bērna pastāvīgo dzīvesvietu, proti, viņa fiziskajai klātbūtnei attiecīgajā dalībvalstī, ir īpaša nozīme [11].

57. Tiesa uzskata, ka, lai noteiktu bērna pastāvīgo dzīvesvietu konkrētā dalībvalstī, ir nepieciešams, lai bērns *vismaz* fiziski atrastos šajā dalībvalstī. Tādēļ vienīgi ar to, ka bērnam ir kādas dalībvalsts pilsonība, nav pietiekami, lai uzskatītu, ka šī bērna pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā valstī [12].

58. Saistībā ar pastāvīgās dzīvesvietas maiņu no vienas valsts uz otru ir arī precizēts, ka papildus bērna fiziskajai klātbūtnei dalībvalstī ir jābūt citiem papildu faktoriem, kas liecina, ka šī klātbūtne nekādā ziņā nav īslaicīga vai gadījuma rakstura [13].

59. Šajā ziņā, turpinot attiecībā uz pastāvīgās dzīvesvietas maiņu, ir jānorāda, ka uzturēšanās ilgums pats par sevi nav noteicošais kritērijs. Protams, pastāvīgā dzīvesvieta ir jānošķir no vienkāršas pagaidu vai gadījuma rakstura klātbūtnes. Principā ir jābūt zināmam uzturēšanās ilgumam, kas atspoguļo pienācīgu stabilitāti. Šajā ziņā pastāvīgās dzīvesvietas pārcelšana uz mērķa valsti galvenokārt izpaužas kā ieinteresētās personas griba noteikt to kā stabilu vai pastāvīgu savu interešu centru nolūkā piešķirt tai nemainīgu raksturu. Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka uzturēšanās ilgums var tikt izmantots tikai kā norāde, novērtējot dzīvesvietas stabilitāti, jo šis novērtējums ir jāveic, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma faktiskos apstākļus. Tiesa uzskata, ka uz pastāvīgās dzīvesvietas maiņu var norādīt vecāku vai, attiecīgajā gadījumā, vienīgā atbildīgā vecāka nodoms kopā ar bērnu apmesties uz dzīvi citā dalībvalstī, kas izpaužas tādos noteiktos ārējos apstākļos kā mājokļa iegāde vai noīrēšana mērķa valstī [14].

8 — Skat. tālāk 55. un nākamos punktus.

9 — Skat. *Elisa Pérez-Vera*, Paskaidrojošais ziņojums, Madride, 1981. gada aprīlis, 66. punkts, pieejams interneta vietnē: http://www.hcch.net/upload/expl28.pdf. Skat. arī *Guide pratique pour l'application du nouveau règlement Bruxelles II* [Praktiskā rokasgrāmata Briseles II regulas piemērošanai], 12. lpp., pieejama interneta vietnē: http://ec.europa.eu/civiljustice/parental_resp/parental_resp_ec_vdm_fr.pdf

10 — Spriedumi, 2009. gada 2. aprīlis, *A* (C-523/07, EU:C:2009:225, 35., 37. un 39. punkts); 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 46. un 47. punkts); 2014. gada 9. oktobris, *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, 51. un 52. punkts), un 2017. gada 15. februāris, *W* un *V* (C-499/15, EU:C:2017:118, 60. punkts).

11 — Spriedumi, 2009. gada 2. aprīlis, *A* (C-523/07, EU:C:2009:225, 38. punkts); 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 49. punkts), un 2017. gada 15. februāris, *W* un *V* (C-499/15, EU:C:2017:118, 61. punkts).

12 — Spriedums, 2017. gada 15. februāris, *W* un *V* (C-499/15, EU:C:2017:118, 61. un 62. punkts).

13 — Spriedums, 2009. gada 2. aprīlis, *A* (C-523/07, EU:C:2009:225, 38. punkts).

14 — Spriedumi, 2009. gada 2. aprīlis, *A* (C-523/07, EU:C:2009:225, 40. punkts), un 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 50. punkts).

60. Konkrētāk, saistībā ar zīdaini Tiesa lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Mercredi*, ir norādījusi, ka bērna sociālā un ģimenes vide, kas ir būtiska viņa pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanai, ietver vairākus dažādus faktorus, kas mainās atkarībā no bērna vecuma. Tā kā zīdainis ir pilnībā atkarīgs no viņam apkārt esošajām personām, maza bērna vide parasti galvenokārt ir ģimenes vide, kuru nosaka attiecīgā persona vai attiecīgās personas, ar kurām bērns dzīvo un kuras viņu faktiski uzrauga un aprūpē [15].

61. Līdz ar to no judikatūras skaidri izriet, ka pastāvīgā dzīvesvieta noteiktā dalībvalstī paredz vismaz to, ka bērns uzturas šajā dalībvalstī [16]; citi apstākļi, kas jāņem vērā, var atšķirties atkarībā no individuālā gadījuma īpatnībām.

62. Tādēļ ir jānosaka, vai šī judikatūra ir piemērojama tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, proti, gadījumā, kad nav notikusi bērna fiziska pārvietošanās no vienas dalībvalsts uz citu. Konkrētāk, ir jānosaka, vai saskaņā ar Briseles IIa regulas 11. pantu fiziskās klātbūtnes kritērijs var tikt neņemts vērā, ja bērns ir palicis kopā ar savu māti valstī, kurā viņš ir dzimis.

63. Es pievērsīšos šai problemātikai turpmākajā izklāstā.

Zīdaiņa pastāvīgās dzīvesvietas noteikšana Briseles IIa regulas 11. panta nozīmē tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā

64. Vispirms ir jānorāda, ka iepriekš izklāstītā judikatūras attīstība attiecas uz Briseles IIa regulas 8. un 10. pantu. Tādēļ varētu tikt apgalvots, ka minētajā judikatūrā sniegtās atziņas nav noteicošās, lai sniegtu risinājumu šajā lietā, kas attiecas uz šīs pašas regulas 11. pantu. Tomēr šajā ziņā ir jāuzsver, ka Tiesa ir tieši nospriedusi, ka Briseles IIa regulas 11. pantā ietvertajam jēdzienam bērna "pastāvīgā dzīvesvieta" nevar būt no šīs regulas 8. un 10. panta satura atšķirīgs saturs [17].

65. Tādējādi man šķiet nepamatoti neņemt vērā šo judikatūru vienīgi tādēļ, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz minētās regulas 11. pantu, nevis tās 10. pantu. Katrā ziņā, kā tas turpmāk tiks detalizētāk izklāstīts, jēdziena "pastāvīgā dzīvesvieta" "diferencēta" interpretācija, kuru iesaka iesniedzējtiesa, būtu pretrunā Briseles IIa regulas 11. panta mērķim atjaunot *statu quo ante*, kas pastāvēja pirms bērna nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas.

66. Šajā gadījumā bērns, kura atpakaļatdošana ir lūgta iesniedzējtiesā, kopš savas dzimšanas dzīvo Grieķijā un nekad nav pametis šo valsti.

67. Kā to norāda Grieķijas valdība, savas uzturēšanās Grieķijā laikā bērns noteikti ir izveidojis saiknes ne tikai ar savu māti *PQ*, kura nodrošina aizgādību un aprūpi ikdienā, bet arī un vispārīgāk – ar vienīgo un ģimenes vidi, kuru bērns ir pazinis kopš savas dzimšanas, proti, *PQ* vecāku vidi. Atbilstoši judikatūrai, kas it īpaši izriet no sprieduma *Mercredi* [18], mazs bērns noteikti un vispirms integrējas apkārtējo, no kuriem viņš ir atkarīgs, sociālajā un ģimenes vidē.

68. Līdzīgi kā to darījusi Komisija, ir jānorāda, ka, ja bērns, kura atpakaļatdošana ir lūgta iesniedzējtiesā, nekad nav fiziski bijis šajā valstī, ir maz iespējams, ka viņa interešu centrs varētu būt šajā pašā valstī.

15 — Spriedums, 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 53. un 54. punkts).

16 — Par fizisko klātbūtni kā pastāvīgās dzīvesvietas *sine qua non* nosacījumu skat. arī *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa) 2013. gada 9. septembra spriedumu lietā *A*(*Children*) ([2013] UKSC 60) un *High Court of Justice (England and Wales)* (Augstā Tiesa (Anglija un Velsa) 2006. gada 25. augusta spriedumu lietā *F* (*Abduction*: *Unborn Child*) [2006] *EWHC* 2199 (*Fam*), kā arī *Corte di Cassazione* (Kasācijas tiesa, Itālija) 2012. gada 17. janvāra – 13. februāra spriedumu Nr. 1984 un 2016. gada 18. marta spriedumu Nr. 5418.

17 — Spriedums, 2014. gada 9. oktobris, *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, 54. punkts).

18 — Spriedums, 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 54. punkts).

69. No tā izriet, ka pirmšķietami šķiet grūti iedomājams, ka, piemērojot Tiesas judikatūrā izstrādātos principus, bērnam, kura atpakaļatdošana ir lūgta šajā lietā, varētu būt dzīvesvieta citā dalībvalstī, kas nav Grieķija. Tā tas it īpaši ir, ņemot vērā, ka atbilstoši judikatūrā paustajai nostājai fiziskā klātbūtne ir priekšnosacījums, lai izvērtētu citus atbilstošos apstākļus bērna pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanai.

70. Šķiet, ka iesniedzējtiesa apzinās šo strupceļu saistībā ar tādu apstākļu neesamību, kuri ļautu konstatēt saikni ar Itāliju, kura varētu būt pārāka pār to saikni, kas pastāv starp bērnu un Grieķiju. Tādēļ, sastopoties ar šīm grūtībām, tā saistībā ar zīdaiņa pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanu jautā, kāda nozīme ir jāpiešķir agrākai kopīgai vecāku dzīvesvietai Itālijā un, konkrētāk, tam, ka pirms to šķiršanās vecāki esot iecerējuši šo dalībvalsti kā bērna pastāvīgo dzīvesvietu, un, visbeidzot, tam, ka *PQ* līdz pat savas grūtniecības astotajam mēnesim uzturējās šajā valstī.

71. Protams, lai noteiktu bērna pastāvīgo dzīvesvietu, ir jāņem vērā visi katra konkrētā gadījuma faktiskie apstākļi. Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāizvērtē visi šie apstākļi, lai noteiktu, kur ir bērna interešu centrs. Šajā ziņā saskaņā ar Tiesas paredzēto visaptverošo pieeju viens no faktoriem, kas papildus bērna fiziskajai klātbūtnei ir jāņem vērā, nenoliedzami ir vecāku, kuru aizgādībā ir bērns, griba un viņu pastāvīgā dzīvesvieta [19].

72. Taču, tā kā bērns agrāk nav bijis fiziski klātesošs Itālijā, iesniedzējtiesas norādītajiem apstākļiem, manuprāt, nevar tikt piešķirta noteicoša nozīme, lai konstatētu bērna, kura atpakaļatdošana ir lūgta iesniedzējtiesā, pastāvīgo dzīvesvietu.

73. Vairāki apsvērumi liecina par labu šim secinājumam.

74. Pirmkārt, ir jāuzsver, ka nav strīda par to, ka saskaņā ar vecāku gribu bērnam bija jāpiedzimst Grieķijā un noteiktā laikposmā jāuzturas tur kopā ar savu māti [20].

75. Tādēļ pretēji tam, ko šķietami rosina domāt prejudiciālais jautājums, kā to uzdevusi iesniedzējtiesa, bērna klātbūtne Grieķijā nebūt nav nejauša.

76. Otrkārt, ir jānorāda, ka pastāvīgā dzīvesvieta kā Savienības tiesību autonoms jēdziens [21] ir faktisks jēdziens. Kā to atgādinājis ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*], jēdziens "pastāvīgā dzīvesvieta" nav atkarīgs no tā, vai dzīvesvieta ir vai nav izveidota likumīgi. Pretējā gadījumā Briseles IIa regulas 10. pantam nebūtu jēgas, ņemot vērā, ka šajā tiesību normā ir ļauts iegūt pastāvīgo dzīvesvietu, neraugoties uz nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu [22].

77. Šajā lietā, lai gan ir uzskatīts, ka tas, ka *PQ* palika Grieķijā kopā ar bērnu bez *OL* piekrišanas, ir liedzis *OL* īstenot savas aizgādības tiesības, tam tomēr nebūtu jāietekmē jautājums par to, kur *de facto* ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

19 — Spriedumi, 2009. gada 2. aprīlis, *A* (C-523/07, EU:C:2009:225, 39. un 40. punkts), kā arī 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 50. un 51. punkts).

20 — Saistībā ar *PQ* gribu atgriezties Itālijā un jautājumu, vai tā turpina vai neturpina pastāvīgi uzturēties šajā valstī, šķiet, ka, ja šāda griba varēja pastāvēt pirms šķiršanās procesa sākšanas, tagad tā ir beigusi pastāvēt.

21 — Skat. it īpaši spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 45. un 46. punkts).

22 — Skat. ģenerāladvokāta M. Špunara nostāju lietā *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2275, 80. punkts).

78. Turklāt – pretēji tam, ko varētu konstatēt noteiktas valsts tiesas [23], kuras, šķiet, izmanto formāli tiesisko pieeju jēdzienam "pastāvīgā dzīvesvieta", uzsverot personu, kuru aizgādībā ir bērns, pastāvīgo dzīvesvietu vai, vispārīgāk, ģimenes vienotības jēdzienu [24] –, vecāku pastāvīgā dzīvesvieta noteiktā dalībvalstī nevar būtu noteicoša, ja nav agrākas bērna fiziskas klātbūtnes šajā dalībvalstī.

79. Visbeidzot, šajā kontekstā iesniedzējtiesas rosinātā pieeja atteikties no fiziskas klātbūtnes kritērija, protams, ļautu paplašināt Briseles IIa regulas 11. panta un 1980. gada Hāgas konvencijas piemērošanas jomu, aptverot tādus gadījumus kā šajā lietā. Tomēr ir jāuzsver, ka Briseles IIa regulā galvenokārt ir regulēta tiesu jurisdikcijas noteikšana. Lai gan minētās regulas 11. pants nav domāts būt piemērojams tādā situācijā, par kādu ir runa šajā lietā, tas nekādi neliedz *OL* aizstāvēt savas tiesības attiecīgās jurisdikcijas tiesās šīs regulas 8. panta nozīmē saistībā ar jautājumiem pēc būtības, kas attiecas uz vecāku atbildību par bērnu.

80. Treškārt un papildinot šos apsvērumus, es uzsveru, ka Briseles IIa regulas 11. pantā ir norāde uz bērna "atpakaļatdošanu", nevis uz viņa pārvietošanos pirmo reizi uz vietu, kur viņš nekad nav uzturējies. Šajā ziņā minētās normas, kā arī 1980. gada Hāgas konvencijas 3. panta mērķis acīmredzami ir *statu quo ante* atjaunošana. Taču šo tiesību instrumentu mērķis nekādā ziņā nav radīt situāciju, kura nekad nav pastāvējusi, kā tas ir šajā lietā, proti, pirms vecāku šķiršanās iecerēto ģimenes dzīvi Itālijā [25].

81. To paturot prātā, nevar tikt izslēgts, ka varētu būt pilnībā izņēmuma apstākļi, kuros varētu būt iespējams atkāpties no fiziskas klātbūtnes kritērija. Tomēr šajā lietā, kas tiek izskatīta steidzamības tiesvedībā, nav atbilstīgi padziļināti izvērtēt šo principa jautājumu. Ņemot vērā šīs lietas apstākļus, atbilde uz šādu jautājumu nav nepieciešama, lai lietderīgi atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu.

82. Tomēr šķiet lietderīgi norādīt, ka tādā gadījumā, ņemot tostarp vērā pastāvīgās dzīvesvietas faktisko raksturu, būtu nepieciešams, ka tiek konstatēta konkrēta saikne ar citu valsti, nevis to, kurā bērns faktiski uzturas.

83. Bērna prioritāro interešu dēļ šādai saiknei būtu jābalstās uz stiprām un reālām norādēm, kas tādējādi varētu būt dominējošas salīdzinājumā ar bērna fizisko klātbūtni. Acīmredzami kā saikne nevar būt perspektīva, ka konkrētā dalībvalsts nenoteiktā nākotnē kļūs par bērna pastāvīgo dzīvesvietu, ja šo perspektīvu nepastiprina citas konkrētas saiknes, līdz ar ko varētu abstrahēties no bērna fiziskās klātbūtnes nepieciešamā kritērija.

84. Turklāt šajā kontekstā nebūtu jāpazaudē no redzes loka tas, ka saistībā ar jautājumiem lietās par vecāku atbildību Briseles IIa regulas vispārējā sistēma ir balstīta uz tuvuma kritēriju, kas principā nozīmē bērna fizisku klātbūtni. Ja bērna pastāvīgā dzīvesvieta nevar tikt konstatēta, Briseles IIa regulas 13. pantā ietvertais pakārtotās jurisdikcijas noteikums paredz, ka jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns.

85. Ceturtkārt, man ir jāuzsver, ka, ja tiktu piekrists argumentācijai, kuru iesniedzējtiesa sniegusi saistībā ar *PQ* uzturēšanos Itālijā savas grūtniecības laikā, tas nozīmētu piekrist, ka uz vēl nedzimušu bērnu varētu attiekties Briseles IIa regulas piemērošanas joma.

23 — Skat. it īpaši *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] (Francija) 2011. gada 26. oktobra spriedumu (*Cass. civ. 1re*, nº 10-19.905).

24 — Skat. saistībā ar dažādām iespējamajām pieejām P. Beaumont un J. Holliday, "Recent developments on the meaning of "habitual residence" in alleged child abduction cases", 3. lpp., pieejams interneta vietnē: https://www.abdn.ac.uk/law/documents/Recent_Developments_on_the_Meaning_of_Habitual_Residence_in_Alleged_Child_Abduction_Cases_.pdf

25 — Skat. Elisa Pérez-Vera, Paskaidrojošais ziņojums, Madride, 1981. gada aprīlis, 16. punkts, pieejams interneta vietnē: http://www.hcch.net/upload/expl28.pdf.

86. Protams, minētajā regulā par šo aspektu nekas nav teikts. Taču, manuprāt, nebūtu atbilstoši šo regulu interpretēt kā piemērojamu pirms bērna dzimšanas.

87. Šādai Briseles IIa regulas 11. panta piemērošanas jomas interpretācijai būtu būtiskas sekas, kuras, bez šaubām, likumdevējs nav vēlējies. Konkrēti, šāda interpretācija ļautu uzskatīt par nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu Briseles IIa regulas 11. panta nozīmē grūtnieces izvēli apmesties uz dzīvi valstī, kas nav bērna, kurš piedzims nākotnē, tēva valsts.

88. Piektkārt un visbeidzot, es atgādinu, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta, kā ir norādīts iepriekš izklāstītajā, ir jānosaka, ņemot vērā bērna prioritārās intereses.

89. Kā to norādījusi Komisija, izmantojot tādu kritēriju kā vecāku nodoms noteikt bērna pastāvīgo dzīvesvietu konkrētā dalībvalstī vai vecāku agrāko kopīgo dzīvesvietu dalībvalstī, pat ja bērns nekad tajā nav bijis, varētu tikt apdraudētas bērna prioritārās intereses, jo lietās, kas uz viņu attiecas, jurisdikcija tiktu noteikta tās dalībvalsts tiesai, kura nav ģeogrāfiski tuva bērnam. Tas man šķiet tieši pretrunā Briseles IIa regulas pirmajam mērķim, proti, noteikt jurisdikciju vecāku atbildības jomā, pamatojoties uz tuvuma kritēriju [26].

90. Šajā lietā ir atļauts izdibināt apstākļus, kuri var ļaut noteikt bērna pastāvīgo dzīvesvietu Itālijā, pilnībā balstoties uz bērna prioritārajām interesēm. Es atgādinu, ka vienīgā ģimenes vide, kuru bērns pazīst un kurā viņš ir integrējies kopš savas dzimšanas, ir Grieķijā.

91. Līdz ar to es uzskatu, ka bērna pastāvīgās dzīvesvietas Briseles IIa regulas 11. panta 1. punkta izpratnē priekšnoteikums ir tāds, ka bērns fiziski ir bijis klātesošs dalībvalstī, uz kuru ir lūgta atpakaļatdošana. Tādēļ tādos apstākļos kā pamatlietā par nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu šīs tiesību normas izpratnē nevar tikt uzskatīts tas, ka bērns, kurš piedzimis citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā kopīgi ir dzīvojuši viņa vecāki, ir palicis kopā ar savu māti savas dzimšanas dalībvalstī.

Secinājumi

92. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es iesaku Tiesai uz *Monomeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa, tiesnesis vienpersoniski, Grieķija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību 11. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka bērna pastāvīgās dzīvesvietas šīs tiesību normas izpratnē priekšnoteikums ir tas, ka bērns fiziski ir bijis klātesošs dalībvalstī, uz kuru ir lūgta atpakaļatdošana. Tādēļ tādos apstākļos kā pamatlietā par nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu šīs tiesību normas izpratnē nevar tikt uzskatīts tas, ka bērns, kurš piedzimis citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā kopīgi ir dzīvojuši viņa vecāki, ir palicis kopā ar savu māti savas dzimšanas dalībvalstī.

26 — Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka bērna pastāvīgajai dzīvesvietai ģeogrāfiski tuvākā tiesa ir vislabākajā situācijā, lai izvērtētu veicamos pasākumus bērna interesēs (skat. spriedumu, 2010. gada 15. jūlijs, *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 91. punkts).